

מדינת ישראל/משרד החקלאות

השרותים חוטרינריים ובריאות המקנה, בית דגן

תאריך: ז' באב תשנ"ד
15 ביולי 1994

לידיעת הרפתנים: ברוצלזיס ברפת החלב

ב-6 חשנים האחרונות ארעו 7 התפרצויות של מחלת הברוצלזיס ברפתות חלב כתוצאה מחדבקה של ברוצלה מליטנוזיס, גורם המחלה בצאן ובבני אדם. ב-4 רפתות שעור התחלואה היה גבוה. וב-3 חנותרות אובחנו מקרים בודדים של מחלה. בעדר חלב קבוצי אחד, ששים אחוז מהפרות נמצאו חיוביות בבדיקה והמחלה אובחנה גם בעגלות. מחלב הפרות בודדה ברוצלה מליטנוזיס זן שדה. שיעור החדבקה בעדר חיובי הוצאה לשחיטה של כל ראשי הבקר. ב-6 חרפתות הנותרות הוטל חסגר על חרפתות והופעלה תכנית בעור שבמחלכה הוצאו לשחיטה ברפת אחת 61 ראשי בקר לחלב ו-78 פרות מגזע זימנטל. ברפת חשניה נשחטו 66 ראשי בקר לחלב וברפת השלישית 67 פרות. תכנית הבעור נמשכה מספר שנים.

בשננו 1984 ביערו השרותים חוטרינריים את משק הבקר בישראל ממחלת ההפלה המדבקה בבקר (ברוצלה אבורטוס) אולם החסון נגד המחלה בתרכיב זן 19 נמשך כל חשנים במטרה למנוע הדבקה בברוצלה מליטנוזיס (קדחת מלטה) למרות שאין זחות מוחלטת בין שני החיידקים. זאת מאחר והתרכיב נגד ברוצלה מליטנוזיס מיועד רק לחסון צאן ולא לבקר.

בקר הנחשף לריכוז גבוה של חיידקי ברוצלה מליטנוזיס, במיוחד מספר שנים לאחר החסון, מאבד מכושר החסון ונדבק במחלה.

אתור מקור החדבקה כרוך בקשיים מאחר ובדרך כלל המחלה מתגלית מאוחר יותר ולא ניתן לבדוד את גורם המחלה בחומר החשוד. בחתפרצות אחת, נפל החשד על מי גבינת צאן שתחליך הפיסטור שלה היה לקוי. ברובם של המקרים, נמצאו על אדמות המשקים שנדבקו, עדרי מיעוטים נגועים במחלה. סביר להניח שחדבקה ברפת החלב נבעה מאכילת מזון ממקור משקי מזוחם עיי נפלים שיליות והפרשות שריכוז חיידקים בהם גבוה מאוד.

שיעור הנגיעות בצאן, במיוחד בעדרים האקסטנסיביים ובאזורים מסויימים, הוא גבוה (6-10%). עשרות ומאות של בני אדם חולים מידי שנה. השרותים חוטרינריים הכינו לפני מספר שנים תכנית בעור ארצית שלא הגיעה לכלל בצוע בגלל בעיות תקציב. לא ניתן למנוע לחלוטין התפרצויות של ברוצלזיס בבקר לחלב כל עוד החיידק נפוץ בכל שטח המדינה.

אמצעי זחירות חעשויים להקטין את חסכנה חם:

1. איסור מתן אפשרות רעייה על אדמות המספקות מזון לבעח"י. לעדרי צאן שלא עברו בדיקה ונמצאו חופשיים מברוצלה מליטנוזיס.
2. שמוש במוצרי לואי של גבינות צאן לחזנת הבקר רק ממחלבה מאושרת ומוכרונ.
3. איסור על רכישת בעח"י בעיקר כבשים ועיזים לפינוות חי שלא עברו בדיקה.
4. גידור אוור הרפת ומניעת חדירת עדריים זרים וכלבים משוטטים לתחום חרפתות.
5. על-מנת לשמור על בריאות בני האדם- אין לשותות חלב בלתי מפוסטר.

ד"ר זודזון מנחם
מנהל השרותים חוטרינריים בשדה